

Către Ministerul Educației
În atenția Doamnei Ligia DECA, Ministra a Educației

REF: Recomandări din perspectiva egalității de gen cu privire la *Procedura aflată în dezbatere privind managementul cazurilor de violență asupra antepreșcolărilor/ preșcolărilor/ elevilor și a personalului unității de învățământ, precum și al altor situații corelate, în mediul școlar și a suspiciunii de violență asupra copiilor în afara mediului școlar*

Stimată Doamnă Ministra a Educației,

Organizațiile neguvernamentale care alcătuiesc Rețeaua pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor (<https://violentaimpotrivafemeilor.ro>) salută inițiativa Ministerului Educației de a dezvolta o procedură pentru managementul cazurilor de violență în mediul școlar.

Totodată, în calitate de organizații active în combaterea violenței asupra femeilor, ne exprimăm îngrijorarea asupra faptului că procedura în lucru nu are o abordare sensibilă la gen. Violența asupra fetelor și femeilor este un fenomen structural, prevenția și adresarea violenței de gen necesită o abordare specifică, bazată pe integrarea principiilor egalității de șanse. La nivel internațional România are angajamente de a preveni și combate fenomenul violenței de gen în educație, menționăm aici *Convenția de la Istanbul, Convenția ONU privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor* - și recomandările internaționale aferente. La nivel național, menționăm printre altele, *Legea violenței domestice 217/2003 art 7 și Strategia națională privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2022—2027*.

În România 32% dintre femeile peste 15 ani au trecut prin o formă de hărțuire sexuală, 23% dintre femei au trecut prin o experiență de violență fizică sau sexuală înainte de vârsta de 15 ani, conform unei anchete a Agenției Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale¹. Se estimează că 1 din 4 adolescente din grupa de vârstă 15 – 19 ani este deja victimă a unei forme de violență fizică sau sexuală din partea unui partener². România are una din cele mai ridicate rate din Uniunea Europeană în ceea ce privește numărul mamelor minore.

Toate acestea arată că fenomenul violenței de gen asupra fetelor de vârstă școlară este deosebit de prevalent. Sistemul educațional este o poartă de acces pentru identificarea cazurilor de violență de gen dar și un potențial spațiu de formare a unei viitoare generații pentru care violența asupra fetelor și femeilor să nu mai poată fi percepută ca fiind acceptabilă.

¹ https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf

² Violence against women prevalence estimates, 2018: global, regional and national prevalence estimates for intimate partner violence against women and global and regional prevalence estimates for non-partner sexual violence against women. Executive summary. Geneva: World Health Organization; 2021. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO

În acest sens vă transmitem următoarele recomandări:

1. Includerea la fapte săvârșite în mediul școlar și a faptelor comise de cadrele didactice în relație cu elevii în afara perimetrului școlii – pct 1

➤ Pentru a fi considerate fapte săvârșite în mediul școlar, acestea trebuie să se comită în perimetrul unității de învățământ preuniversitar, în cadrul activităților școlare/extrașcolare organizate de cadre didactice în afara perimetrului unității de învățământ sau în cadrul activităților școlare/extrașcolare desfășurate în mediul online. **În ceea ce privește relația antepreșcolară/preșcolară/elevilor și personalul UIP, vor fi luate în considerare și faptele din afara perimetrului sau al activităților școlare/extrașcolare.**

Motivație: între personalul didactic și antepreșcolari/ preșcolari/ elevi există un dezechilibru de putere care, în cele mai multe cazuri, duce la un sentiment de rușine și frică în rândul copiilor mai ales când interacțiunile au loc în spații considerate mai degrabă personale sau intime (de exemplu prin intermediul rețelelor de socializare). Din experiența organizațiilor care luptă pe tema combaterii violenței împotriva femeilor și a fetelor, hărțuirea sexuală prin intermediul diferitelor aplicații este o practică des întâlnită. Așadar, deși o astfel de interacțiune nu are loc în cadrul activităților școlare/ extrașcolare, se creează un mediu intimidant în care antepreșcolarul/ preșcolarul/elevul nu beneficia de o educație calitativă.

2. Introducere la definiții a terminologiei de violență de gen și violență sexuală - pct. 2.1

➤ Violență de gen este fapta de violență direcționată împotriva unei femei sau, după caz, a unui bărbat, motivată de apartenența de sex. Violența de gen împotriva femeilor este violența care afectează femeile în mod disproporționat. Violența de gen cuprinde, fără a se limita însă la acestea, următoarele fapte: violența domestică, violența sexuală, verbală, psihologică, cibernetică, mutilarea genitală a femeilor, căsătoria forțată, avortul forțat și sterilizarea forțată, hărțuirea sexuală, traficul de ființe umane și prostituția forțată. (cf. Strategia națională privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2022—2027 și Legea 207/2003)

➤ **Violența sexuală** constă în formele incriminate de Codul Penal, dar în contextul acestei proceduri constă și în: atingeri în zone erogene sau foarte aproape de zonele erogene nedorite, solicitări care pun elevii în posturi foarte asemănătoare sau identice cu expunerea sexuală, folosirea tonurilor de voce asociate cu seducția, remarci ironice și insinuări despre caracteristicile sexuale sau despre relații.

➤ **Hărțuirea sexuală** reprezintă un comportament nedorit cu conotație sexuală, exprimat fizic, verbal sau nonverbal, având ca obiect sau ca efect lezarea demnității unei persoane și, în special, crearea unui mediu de intimidare, ostil, degradant, umilitor sau jignitor (definiție cf. Legea 202/2002). Exemple de comportamente de hărțuire sexuală în mediul școlar includ: glume sau

bancuri cu conotații sexuale care creează disconfort, comentarii indecente cu privire la aspectul fizic al unei persoane, utilizarea de apelative umilitoare sau sexiste; atingeri nedorite, ciupituri sau mângâieri; fluierături; comentarii sau mesaje cu conținut sexual; discuții explicite sau avansuri sexuale directe.

Motivație: Adăugarea unei definiții a violenței de gen, violenței sexuale, hărțuirii sexuale în procedurile școlare este esențială pentru prevenirea și combaterea comportamentelor inadecvate. O astfel de definiție ar spori conștientizarea, ar asigura aplicarea adecvată a măsurilor disciplinare și ar contribui la transparența în abordarea problemelor de hărțuire sexuală în mediul școlar, recunoscând astfel că aceste cazuri reprezintă o formă gravă de violență de gen. Menționăm că România înregistrează rate de informare deosebit de scăzute cu privire la nivelul de informare a populației cu privire la violența de gen și formele pe care aceasta le poate lua (cf. Raport al Agenției Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale 2014, Barometrul Violentei de Gen 2022).

3. Introducere completări la forme de cyberbullying cu aspect ce țin de violența de gen în formă cibernetică- pct. 3.3 anexa 3

➤ hărțuire online, mesaje online instigatoare la ură pe bază de gen, urmărire online, amenințări online, publicarea nonconsensuală de informații și conținut grafic intim, transmitere neconsensuală de materiale cu conținut sexual, pornografie infantilă, pornografie non-consensuală (cf. Legea nr. 171/2023)

➤ În identificarea cazurilor de bullying și cyberbullying - se vor adăuga și celelalte forme de violență de gen recomandate anterior pentru completarea secțiunii 2.1

4. Completarea anexei nr. 3 cu o secțiune privind hărțuirea sexuală - pct. 3.3 anexa 3

HĂRȚUIRE SEXUALĂ							
1.	Fac glume cu tentă sexuală care mă fac să mă simt inconfortabil.						
2.	Fac comentarii despre modul în care arăt.						
3.	Imită sunete cu caracter sexual atunci când trec pe lângă ei.						
4.	Mă ating fără permisiunea mea.						
5.	Mi-au trimis sau mi-au cerut insistent poze intime.						

6.	Au insistat să începem o relație amoroasă/sexuală.						
7.	Au răspândit zvonuri cu caracter sexual despre mine.						
8.	Au răspândit imagini intime cu mine fără voia mea.						
9.	Mi-au cerut anumite fapte cu tentă sexuală pentru o notă mai mare/pentru a trece un examen. <i>(în relația cu personalul UIP)</i>						
10.	Mi-a trimis mesaje insistente cu caracter sexual pe internet. <i>(în relația cu personalul UIP)</i>						
11.	A făcut comentarii despre aspectul meu, viața mea sexuală etc în fața clasei <i>(în relația cu personalul UIP)</i>						

5. Măsurile de sprijin și sancțiuni pentru cazurile de violență de gen trebuie să fie sensibile la particularitățile acestui tip de violență - pct. 3.9

- Recomandăm precizarea Legilor și articolelor din legi care prevăd sancțiuni pentru „persoanele implicate”

- La nivelul UIP, pentru antepreșcolari/preșcolari/elevi, se pot stabili măsuri de sprijin, precum:
 - **În cazurile de violență de gen se va prioritiza confidențialitatea victimei pentru a evita retraumatizarea și revictimizarea;**
 - Victima/ victimele vor beneficia de consiliere individuală. În ceea ce privește violența de gen, consilierea de grup este recomandată pentru activități de prevenție. Consilierea de grup în urma unui eveniment de violență de gen nu este recomandată deoarece are un risc ridicat de retraumatizare a victimei dacă este organizată la nivelul UIP/ comunității din care face parte victima;
 - **Sunt interzise activități de mediere pentru cazurile de violență de gen deoarece duc la retraumatizarea victimei.**
 - Referirea/ recomandarea pentru intervenție psihologică și psihoterapeutică, DGASPC, Poliție, organizații non-guvernamentale care oferă servicii autorizate pentru victimele violenței de gen;
 - informarea și asigurarea accesului la servicii de consiliere din cadrul UIP și din afara sa;
 - **în situația în care este necesar și singura cale de a asigura siguranța victimei este separarea de agresor va fi propusă mutarea agresorului la altă UIP și nu a victimei.**

Motivație: Violența de gen (precum hărțuirea sexuală, traficul, abuzul sexual, pornografie neconsensuală, etc) poate avea efecte precum anxietate, depresie, frică, neliniște, abandon școlar,

tendința de a evita cursurile de frica de a nu se întâlnire cu persoana care a hărțuit-o, absenteism, incapacitatea de a se concentra și de a participa la procesul educational formal sau la activități extra-curriculare. Pentru sprijinirea persoanelor care trec prin astfel de experiențe este important să se asigure un mediu sigur care să îi protejeze identitatea și să îi asigure un mediu sigur atât dpdv fizic cât și emotional.

6. Completări cu privire la factorii favorizanți care duc la violență - pct. 3.13

➤ Tolerarea de către personalul UIP a etichetării/ discriminării/ discursului instigator la ură și micro-agresiunilor împotriva elevilor din anumite categorii sociale (elevi cu CES, romi, din familii defavorizate socio-economic, imigranți, cu performanțe școlare scăzute etc., **elevi cu dizabilități, elevi ce aparțin minorităților etnice, religioase sau sexuale**), precum și a **prejudecăților care sunt bazate pe ideea inferiorității femeilor sau pe roluri stereotipe pentru femei și bărbați.**

➤ Lipsa de cunoaștere a aspectelor teoretice și practice privind: egalitatea de gen, violența de gen, violența sexuală, bullying, ciberbullying, consum de substanțe psihoactive și definițiile obiectelor periculoase.

7. Completarea formelor grave de abuz cu aspect specific violenței de de gen, violenței sexuale - pct. 5 & pct 6 & pct 7 pct. 8

➤ Alte forme de abuz sexual: molestarea sexuală verbală (expunerea copilului la injurii sau limbaj cu conotație sexuală), sextingul, sexualizarea: **manifestări fizice de natură sexuală - atingeri inadecvate cu conotație sexuală atingeri în zone erogene sau foarte aproape de zonele erogene nedorite, solicitări care pun elevii în posturi foarte asemănătoare sau identice cu expunerea sexuală, folosirea tonurilor de voce asociate cu seducția, remarci ironice și insinuări despre caracteristicile sexuale sau despre relații.**

8. Recomandăm introducerea ca formă de violență a personalului UIP asupra antepreșcolărilor/preșcolărilor/elevilor în mediul școlar – pct 6

➤ hărțuirea sexuală, având drept forme de manifestare: glume sau bancuri cu conotații sexuale care creează disconfort, comentarii indecente cu privire la aspectul fizic al unei persoane, utilizarea de apelative umilitoare sau sexiste; atingeri nedorite, ciupituri sau mângâieri; fluierături; comentarii sau mesaje cu conținut sexual; discuții explicite sau avansuri sexuale directe (lista nefiind una exhaustivă).

9. A se asigura coerență cu legislația națională în ceea ce privește obligația raportării din partea angajaților UIP – completare la pct 6.7 și 8.3

Potrivit Legii nr. 272 din 21 iunie 2004 Articolul 96 “*Orice persoană care, prin natura profesiei sau ocupației sale, lucrează direct cu un copil și are suspiciuni în legătură cu existența unei situații*

*de abuz sau de neglijare a acestuia este obligată să sesizeze serviciul public de asistență socială sau direcția generală de asistență socială și protecția copilului în a cărei rază teritorială a fost identificat cazul respectiv.” În consecință **metodologia necesită cel puțin să menționeze această obligație a personalului UIP de a raporta către Poliție și către direcția de asistență socială orice suspiciune de abuz sau neglijență asupra unui copil***

➤ **Personalul UIP este obligat să sesizeze serviciul public de asistență socială sau direcția generală de asistență socială și protecția copilului în a cărei rază teritorială a fost identificat cazul respectiv.**

10. Cu privire la procesul de sesizare și management de caz avem următoarele recomandări:

- când vorbim de abuz sexual, pornografie infantilă , trafic - cazul ar trebui să nu fie manageriat la nivelul școlii ci raportat direct pentru a evita retraumatizare victimă, stigmatizare;
- Introducerea posibilității ca și elevii să poată raporta/ sesiza;
- Asigurarea siguranței victimei odată cu întoarcerea în familie/ comunitate
- Recomandăm ca Directorul UIP să informeze în scris, și nu verbal ISJ/ ISMB cu privire la cazul grav de violență petrecut între preșcolari/elevi, în mediul școlar – pct 5.8, 7.7
- Recomandăm introducerea unei perioade maxime în care directorul/ cadrele didactice să raporteze un caz pentru a evita tegiversarea sau mușamalizarea cazurilor de violență de gen.
- Recomandăm ca CPEV să inițieze verificări regulate a modului de implementare al măsurilor de prevenire și combatere a violenței la nivelul UIP propuse conform punctului 3.9.
- Recomandăm ca, atât în cazul punctului 5.19, cât și în cazul punctului 6.15, sancțiunile propuse de directorul UIP să fie validate și de un reprezentant DGASPC, pentru a asigura sancțiuni obiective și corecte asupra elevului, respectiv personalului școlar.
- Dacă actul de violență este efectuat de directorul UIP sesizarea se va face către Consiliul de administrație care va numi pe unul dintre membri să preia toate responsabilitățile prevăzute în procedură pentru analiza și rezolvarea cazului – pct. 6.14.1

11. Cu privire la activitățile de prevenție recomandăm:

- **formarea și valorificarea expertizei persoanei desemnate cu responsabilitate de expert în egalitate de șanse la nivelul școlii cf. lege 202/ 2002**
- măsuri pentru o mai bună informare și conștientizare a comunității școlare prin organizarea de campanii de conștientizare și sensibilizare (afișe și pliante disponibile în incinta UIP) și online (prin social media, pe site, pe grupurile online destinate membrilor comunității școlare etc.);
- includerea în planul de prevenire ore de educație pentru întreaga comunitate școlară (angajați UIP, elevi, părinți) pentru (re)cunoașterea comportamentelor care constituie violență de gen și crează un mediu de intimidare, ostil, degradant și umilitor - pct 5.33

12. Recomandăm următoarele completări la pct 8.1:

Suspiciunile de violență asupra copilului în afara mediului școlar fac referire la situații de violență domestică, neglijare, **abuz sexual, act sexual cu minor, căsătorii timpurii**, trafic de persoane.

13. Recomandăm ca eliminarea suspiciunilor împotriva părinților să fie făcută de specialiști nu de cadre didactice - pct 8.4

14. Recomandăm implicarea în procesul de elaborare a metodologiei a organizațiilor cu expertiză în managementul cazurilor de violență de gen și a Agenției Naționale pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați.

15. Recomandăm crearea unui mini ghid cu informații despre pașii de urmat (pe scurt) în vederea sesizării unui caz de violență de gen cu trimitere la procedura extinsă. Acest mini ghid poate fi distribuit la începutul fiecărui an școlar.

16. Bugetarea adecvată a măsurilor propuse.

Ne exprimăm deschiderea și susținerea în vederea formulării și implementării măsurilor necesare pentru prevenția, conștientizarea și combaterea violenței de gen care afectează copiii și tinerii de vârstă școlară.

Cu mulțumiri,

Organizațiile neguvernamentale membre în [Rețeaua pentru Prevenirea și Combaterea Violentei împotriva Femeilor](#) (Rețeaua VIF)

Persoană de contact:

Irina Ilisei - Asociația FRONT

Email: irinailisei@gmail.com

0748 29 55 98